

KALÁKA EGYÜTTES

Kezdjük egy kis matematikával, állítsunk fel egy egyszerű egyenletet! Ha vers+zene=x, akkor Magyarországon biztos, hogy x=Kaláka. Ha valaki meghallja ezt a szót: Kaláka, önkéntelenül mosolyra húzódik a szája, legyen bár az illető nyugdíjas, óvódás, egyetemi tanár, kiskosztümös irodatündér vagy børszerkóba bújt kemény motoros. A budapesti villamosokon minden megállónál felcsendül a Börönd Ödön dallama, így hát a Kaláka így vagy úgy, de napi táplálék még annak is, aki ennek maga sincs tudatában. Amikor a kapolcsi Versudvarban, ahol örömmre az együttes oldalán hoppmesterkedhetem, Kaláka-mozit rendeztünk, és éjfélig Mátyás király-történeteket, népmeséket vetítettünk a jó népnek, ott gubbaszkodtak nagy babzsákokon gyerekek, ezüstfejű, meglett felnőttek, italozó, fiatal kompániák, összebújó szerelmesek és szívták magukba a napi mese- és vele zeneadagot. A Kaláka muzsikája mindenkié...

Hadd soroljak sebtében párat a leglegeikből. Több mint négy évtized alatt huszonnégy lemez, több mint ezer saját dal és adaptáció. Legalább kétszáz magyar és külföldi költő dalait szólaltatták meg Burnstól Lorcáig, Guilléntől Adyig, Radnótitól Weöresig, József Attilától Nemes Nagy Ágnesig és tovább. Önálló lemezük jelent meg Villon és Jeszenyin, Kosztolányi és Kányádi, Arany János, Tamkó Sirató Károly és Szabó Lőrinc műveiből. A zenei közreműködésükkel létrejött Magyar Népmesék sorozat nemrég századik epizódjához érkezett. Mintegy százötven fellépésük van évente, úton zötykölődnek Ausztriától Argentínáig, Belgiumtól Bosznia-Hercegovináig, Braziliától Bulgáriáig, Chilétől Finnorszáig, Japántól Mongóliáig, Portugáliától Tajvanig, Ukrajnáig vagy Uruguayig és még vagy tucatnyi más országban. Ha megunják a mikrobuszt meg a repülőt, legfeljebb majd a Prima Primissima lovacska hátán vagy a Kossuth-díjhoz járó bronzemberke kalapja mellé tűzve ügetnek tovább.

„Van egy álmom.” – mondta Martin Luther King, és elképzelt egy jobb világot. A Kaláka tagjai mindig is a Kodály-módszert emlegették zenei örökségük gyanánt. Kodály álma az éneklő Magyarország volt. A Kaláka álma talán egy verséneklő Magyarország, és az együttes az elmúlt négy évtizedben rengeteget tett ennek megvalósulásáért. Mozgalmat teremtettek, nyomukban fiatalok sokasága kezdett neki a versmegzenésítésnek a Gryllus kiadó égisze alatt, vagy a patinássá lett Hangzó Helikon sorozat közreműködőjeként a Makámtól a Misztrálig, a Rackajamtól Bognár Szilvi együtteséig, Palya Beától a Kosborig, Lovasi Andrástól a Csík Zenekarig, és még sorolhatnánk. Hogy a magyar könnyű- és folkzenei élet hősei mekkora tisztelettel viseltetnek az együttes iránt, azt mi sem mutatja jobban, mint a Kaláka 40. születésnapjára több ezer néző előtt, a Millenárison megrendezett négy és fél órás gigakoncert, melyen egyebek közt Ferenczi György és a Quimby, Balogh Kálmán és a Söndörgő, Sebestyén Márta és a Colorstar, a Heaven Street Seven és a PASO, Bársony Bálint és Palya Bea, Frenk és a Republic, a Napra és a Misztrál tisztelgett a Kaláka előtt.

Minden költő titokban rocksztárságról álmodik – T. S. Eliot, a huszadik század egyik legnagyobb alkotója például a *Macskák* nyávogott verseivel vergődött világhírnévre. Ezt a tágas hangzóteret adja meg a Kaláka stadionokban és művházakban, koncertpódiumokon és köztereken a magyar és a világlíra néma leventéinek, mi több, a még inkább elnémult, halott költőknek is: nekik köszönhetően kicsik és nagyok, lányok és fiúk gajdolják, dudorásszák, zümmögik, dűnnyögik Jeszenyin, Villon, Kosztolányi, József Attila és mások sorait. Nemzedékek ültek az ő háromlábú kisszékükön, mindenki tudja, hogy a nandura gitárral kell vadászni, hogy a feketerigó hóban is megmarad feketének, vagy hogy az ukulele halkán szól és nem hangosan. A bebiflázott iskolás memoriterek sokszor csak nagy ügyel-bajjal tudjuk előkaparászni emlékezetünkéből, ám ami egyszer Kaláka-muzsikával bemászott a fülünkbe, beégett a „merevlemezeinkre”, azt ki nem irthatja onnan semmi, az velünk tart és útbaigazítást ad kórházi vagy nászi ágyon, otthonunkban vagy idegen kontinensek felett szállva repülön,

vásárlás közben vagy festői hegycsúcson állva. Elvehetetlen lelki zsákmány, kifogyhatatlan útravaló.

Lackfi János